

Utveckling av barns sociala egenskaper genom lek.

Aras Mohammadi

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Självständigt arbete grundnivå 43 : 2012

Idrott fritidskultur och hälsa för skolår F-6 Vt 2012

Handledare: Kerstin Hamrin

Examinator: Maria Fernström

Sammanfattning:

Syfte:

Syftet med detta arbete är att ta reda på hur viktig leken är för idrottsläraren när det gäller att påverka barnens sociala och emotionella utveckling under idrottslektionerna. Syftet är också ta reda på vad idrottslärare anser att barn kan utveckla för sociala egenskaper genom lek och andra former av fysisk aktivitet, samt hur motoriken kan påverka och bidra till att utveckla barnet socialt och emotionellt.

Metod:

Undersökningen har handlat om idrottslärarnas uppfattningar vad det gäller det sociala utvecklandet genom lek. Valet av tillvägagångssätt föll på den kvalitativa metoden. Lärare har intervjuats och spelats in med bandspelare för att kunna få en bättre återspeglning. Totalt sett har fyra olika lärare intervjuats. Kolbs utvecklingsteori har använts som teoretiskt perspektiv. Detta perspektiv handlar om upplevelsebaserat lärande, som innebär att man skaffar sig nya kunskaper och erfarenheter genom upplevelse.

Resultat:

Lärarna ansåg att barn kan utveckla flera sociala egenskaper genom lek. Det finns många sociala egenskaper. Ett exempel är empati genom att samspela med andra. Ömsesidighet, gemenskap, samarbete, visa hänsyn och hur man uppför sig är ett fåtal av de egenskaper barn kan utveckla. Lärarna ansåg dessutom att motoriken är en viktig del av det sociala utvecklandet. De menade att genom att ha god motorik, kan barn delta i leken och känna sig trygga i en grupp. Lärarna tyckte att lek innebär att ha kul och känna rörelseglädje. Lek innebär även att komma till en annan värld. Lärarnas undervisning präglas av leken då den är ett viktigt redskap för dem när det gäller inläring.

Slutsats:

Leken är viktig, för att det är där barnen utvecklar dessa sociala egenskaper som de tar med sig under hela uppväxten. Motoriken är en viktig del av utvecklingen, eftersom om barnet inte kan röra sig på ett visst sätt, kan det kanske inte vara med och leka med de andra. Leken betyder otroligt mycket för idrottslärarna eftersom att den kan hjälpa barnet att utveckla vissa egenskaper, bland annat empati, hänsyn och samarbete. Det är genom leken dessa sociala egenskaper utvecklas.

Innehåll

1. Inledning.....	4
2. Bakgrund.....	4
2.1 Lärares uppfattningar om lek.....	4
2.2 Lek.....	5
2.3 Motorik.....	6
2.4 Miljön.....	6
2.5 Sociala egenskaper.....	7
2.6 Teoretiskt perspektiv.....	8
3. Syfte och frågeställningar.....	9
3.1 Syfte.....	9
3.2 Frågeställningar.....	9
4. Metod & urval.....	9
4.2 Urval.....	10
4.3 Etiska aspekter.....	10
5. Genomförande.....	11
5.1 Databearbetning.....	11
5.2 Tillförlitlighet.....	11
6. Resultat.....	12
7. Analys av resultat.....	15
8. Diskussion.....	18
8.1 Metoddiskussion.....	20
8.2 Fortsatt forskning.....	21
Källor:.....	22
Bilaga 1 - Litteratursökning.....	23
Bilaga 2 - Intervjufrågor.....	24

1. Inledning

Barnens värld kännetecknas av fysiskt aktivitet och lek. De utför många rörelser och sitter nästan aldrig still. Barn leker hela tiden och genom att leka med andra uppstår en social utveckling. När barnen känner sig fria och trygga i sin egen kropp bland andra barn, har dem goda förutsättningar att bli delaktiga i en social gemenskap (Grindberg & Jagtoien 2000, s 62). Barnet behöver leken för att den bidrar till bättre möjligheter för barnet att utvecklas. Leken är vad som ger barnen en god självinsikt. Men vad anser lärarna om barns sociala egenskaper genom lek? Tycker de att leken är en viktig del av den sociala och emotionella utvecklingen? Tycker de att motoriken påverkar barnets sociala utveckling?

2. Bakgrund

2.1 Lärares uppfattningar om lek

Några lärare menade att leken går att definieras ur olika begrepp såsom fantasi, samarbete, glädje, respekt och kunskap. Lärarnas uppfattning var att barnen bearbetar sina upplevelser och erfarenheter i leken. Lek är mycket viktigt för barns lärande. Pedagogerna använder sig av leken för att lära barnen något på ett så lustfyllt sätt som möjligt. De ser ett samband mellan lek och lärande. Pedagogerna anser att eftersom barn blir glada, blir de även mycket mer mottagliga för att lära sig. Leken är ett viktigt redskap för att barnen ska kunna ta in kunskap. Pedagogerna anser att leken medverkar till ökad social kompetens. Den influerar även samspelet mellan barnen, men även med vuxna. Leken bidrar även till att barnen lär sig visa hänsyn och visa respekt för de grundläggande värden som finns (Andréasson & Skändlagård 2010).

Ett par andra lärare tyckte samma sak. Barn utvecklar samarbete och socialt samspel tack vare leken. De menade också att barnen utvecklar empati och fantasi genom leken. Lärarna ansåg leken som ett positivt komplement till den teoretiska delen i undervisningen. De förklarar hur de använder sig av lekar för att få ihop gruppen. Lärarna anser att det är viktigt att eleverna ska få använda sig av sina olika sinnen för att ta till sig kunskap. Barn tar till sig denna kunskap lättare när de har kul och känner sig trygga (Jovanovic & Ångerud 2011).

I en undersökning som gjordes av Eva Johansson och Ingrid Pramling Samuelsson, har de intervjuat ett par lärare och fått fram deras syn på leken i idrott. Lärarna anser att barn bör lära sig leka tillsammans. Det är meningen att barnens lek ska bli mer social. På det sättet lär de sig integrera sig med andra barn (Johansson & Pramling Samuelsson 2006).

I en artikel med specialpedagogen Åse Brädefors, berättar hon att den fria leken är otroligt viktig för barnen på flera olika sätt. Barnen lär sig oerhört mycket genom att få testa saker i leken, utan att de har någon press på sig att lyckas. De använder också leken för att bearbeta saker som händer runt omkring. Barn behöver leka för att förstå varför människor beter sig som de gör och för att lära sig hur de ska hantera olika situationer. Om vi pedagoger ser att ett barn har svårigheter med vissa saker, till exempel det sociala samspelet, är leken ett bra verktyg som ger oss möjlighet att se vad det är som leder till svårigheter och hur vi ska kunna hjälpa barnet. Vi använder oss också av leken som metod för lärande (Nilsson 2012).

Barnen lär sig även mycket om hur de ska vara mot varandra när de leker, att lyssna på sina kompisar och att tala om vad man själv vill är viktiga ingredienser för en rolig lek (Nilsson 2012).

Eftersom det inte finns några krav på vad ett barn ska lära sig i skolan kan det vara svårt att se olikheter på lek och lärande. Det finns egentligen inget skäl att skilja på begreppen eftersom att leka är att lära. "Man lär sig av sina misstag" är ett vanligt talesätt. Genom leken får barnen lov att göra fel, både med flit och av misstag (Nilsson 2012).

I en artikel av skolverket framförs det att flera pedagoger har betonat lekens betydelse. Dessa pedagoger menade att leken är en central del i barnens utveckling av social, emotionell, motorisk och intellektuell utveckling (Welén 2003).

2.2 Lek

Barnets viktigaste sysselsättning är leken. Alla forskare är överens om lekens betydelse för barns utveckling, även om de lägger tonvikten på olika sidor av leken, delar in den i grupper och kategorier för att försöka förklara olika typer av lek. Enligt Nya forskningsrön visar det sig att man inte måste leka med barnet för att förmågan att leka ska utvecklas. Förmågan att

lära sig leka, är något alla barn är födda med. När barnen leker är de fulla av verksamhetslust. (Wikare, Berge & Watsi 2002, s 86).

Genom leken får barnens fantasi och deras magiska sätt att tänka fritt spelrum. Barnen kan bli helt uppslukade av leken. Detta är lika viktigt för att utvecklingen ska bli normal som barnens sömn och kost. Barnet utvecklas långsammare om det inte får någon uppmuntran, inte får leka och inte har någon som bryr sig om dem. Detta gör att de utvecklas långsammare än andra. Leken är viktig för hela barnets utveckling – motoriskt, intellektuellt, emotionellt och social utveckling. Barnet bearbetar känslomässiga upplevelser genom leken. Det skaffar sig kunskaper, tränar sitt språk och sin sociala förmåga. Det tränar även sin föreställningsförmåga och fantasi. (Wikare, Berge & Watsi 2002, s 86).

Genom att delta i gemensamma lekar eller andra fysiska aktiviteter, får barn erfarenheter tillsammans med andra på många olika plan. Barnen får leva sig in i olika roller och funktioner. Detta lämnar utrymme för att utveckla en social trygghet när det gäller att bemöta nya situationer. De barn som är osäkra i sin kropp har svårt att känna tillit till andra. Medan de barn som är trygga i sin kropp lättare kan känna tillit för andra i de flesta situationer (Grindberg & Jagtoien 2000, s 62).

2.3 Motorik

En faktor som har stor betydelse och påverkan på barns utveckling och förmåga att leka är att behärska grundläggande fysiska färdigheter, eller rättare sagt grundmotoriska rörelser. Det finns ett flertal motoriska färdigheter som till exempel stå, springa, hoppa, klättra, kasta och fånga. Dessa rörelser kan användas på många olika sätt. När barnet behärskar dessa grundmotoriska färdigheter och dess variationer, kan dessa användas i olika typer av lek. Genom att kunna behärska dessa rörelser, kommer det att utöka barnets möjligheter att uttrycka känslor och leva ut sina rörelsebehov (Grindberg & Jagtoien 2000, s 83).

2.4 Miljön

Kulturen och miljön är faktorer som kan påverka hur ett barns uppväxt och utveckling blir. Det barnet får uppleva, påverkas av och själv kommer att påverka under utvecklingen hör också till. Samspelet och interaktionen mellan barnet och den totala miljön betyder att

utvecklingen är en komplicerad process. Utvecklingen är hela tiden en process, som sker i ett samspel, men även inom själva individen. (Wikare, Berge & Watsi 2002, s 18).

Barnens upplevelse genom lekens känsla är det som banar väg för mognad, personlig utveckling och hälsa. Även inlärningspotentialen ökar samtidigt (Knutsdotter Olofsson 2003).

2.5 Sociala egenskaper

Ömsesidighet, samförstånd och turtagande är de sociala lekreglerna som Knutsdotter Olofsson (2003) tar upp att om dessa lekregler följs, så skapas även harmoni i leken.

Ömsesidighet i leken gör att barnen är på jämbördig nivå oavsett ålder och styrka. Det är i samspel som leken växer fram och det är då man rättar sig efter varandra ömsesidigt. Med samförstånd menas att barnen förstår att de leker och vad de leker. Turtagande är den sista regeln som ska följas för att behålla en god harmoni. Barnen får här turas om att bestämma och ta egna initiativ. Dessa lekregler är grunden i mänsklig gemenskap (Knutsdotter Olofsson 2003).

Barnet använder den kunskap och erfarenhet den har om medmänniskor i leken. Lekens funktion är ett sätt att klarlägga och forma världen. Barnet utforskar sociala sammanhang och människors förhållanden gentemot varandra. Genom gemenskap i lek får barnet andra erfarenheter av andra barns reaktioner. Samspel, medkänsla och avvisande är det barn får uppleva tillsammans med individer som är på samma nivå som det själv. Ju fler fysiska erfarenheter ett barn har och ju större kroppsmedvetenhet det har samlat på sig, desto fler verktyg har det att använda när det gäller alla typer av lek (Grindberg & Jagtoien 2000, s 83-84).

Den personliga identiteten föds inte ur inre förutsättningar utan ur omgivnings reflektioner av personens beteende. Det får ingen solid självkänsla av att vara bra i matte eller andra ämnen. Det är av att bli bekräftad det "kompetenta barnet" kan växa sig stabilt i sin kompetens, och om det får en grundad identitet. Denna identitet får det endast genom bekräftande goda sociala relationer (Berg 2009).

2.6 Teoretiskt perspektiv

Jag har valt att utgå ifrån det teoretiska perspektivet upplevelsebaserat lärande. Det är en teori av pedagogen David A. Kolb. Upplevelsebaserat lärande utgår från att läraren medvetet använder sig av elevernas erfarenheter i undervisningen. Det är ett övergripande begrepp för en pedagogik som framkallar lärandesituationer genom elevers deltagande i aktiviteter. Dessa erfarenheter involverar varje kombination av sinnen som till exempel det kroppsliga eller känslor som till exempel välbehag, empati och oro. Det kan även innefatta ett fysiskt tillstånd som varm eller kall och kognition genom att lösa problem och utveckla värderingar (Furmark 2004, s 22).

Upplevelsebaserat lärande riktar sig till eleven som en kännande, tänkande, emotionell och social varelse. Därför är detta lärande en sorts holistiskt lärande. Eleven är en värdefull resurs i dess eget lärande, i kamraternas lärande och i att framkalla komfort i gruppen. Eleven deltar aktivt tillsammans med läraren i undervisningsprocessen (Furmark 2004, 22).

Resultatet uppnås av eleverna genom interaktionen mellan dem själva och den omgivande miljön. Lärarens roll är att skapa denna sociala och fysiska lärmiljö. I denna miljö kan eleven utveckla sin samhörighet och kompetens. Läraren påverkar elevens upplevelser och erfarenheter tillsammans med lärmiljön. Det är lärarens sätt att uppträda och dennes handlingar som påverkar eleverna. På det sättet kan man säga att läraren är ett föredöme. Läraren är också en elev i detta sammanhang. Det innebär att den samhörighet och kompetens som läraren utvecklar är till stor nytta i lärprocessen (Furmark 2004, 22).

Som pedagog finns det olika ledarstilar du kan förhålla dig till. Du kan ha en stöttande stil där du är svagt styrande men ger mycket stöd. Deltagarna klarar ofta av att hantera både kända och även okända situationer. Däremot behöver deltagarna, vilket är barnen i det här fallet, hjälp med självförtroende och motivation. Det finns även en tränande stil. Du kan vara starkt styrande och fortfarande ge mycket stöd. Ibland kan det förekomma konflikter på grund av att motivationen och entusiasmen kan variera. Dessa situationer som kan uppstå är oförutsägbara. Då måste du som pedagog styra och stödja samtidigt och vägleda barnen mot ett mål (Furmark 2004, 23).

När gruppen har blivit stärkt och klarar av mycket själva, kan man ha en mer delegerande stil. Då ger du kort information och låter gruppen testa och utföra aktiviteter själva. För en

delegerande stil krävs det att gruppen är sammansvetsas och konflikter väldigt ovanliga (Furmark 2004, 23).

Upplevelsebaserade lärandets teori bygger på hypotesen att idéer skapas och omvandlas genom egna erfarenheter. Man får kunskap genom erfarenheter som man i sin tur testar i nya upplevelser och situationer. Du skulle kunna säga att allt lärande tillämpas på nytt i en form av omlärning. All inlärning förvandlas till en process där gamla erfarenheter och kunskaper fylls ut av en ny kunskap. Som pedagog är det viktigt att du stöder inlärningen av nya idéer men även att dessa idéer utvecklas och förnyas. Det är också viktigt att man ser till att felaktiga idéer lämnas åt sidan. I hela den här processen är det viktigt att barnet får ge uttryck för sina utvecklade tankar. Barnet behöver undersöka för att sedan inkorporera nya tankar och erfarenheter för att utveckla sitt tanke-system (Furmark 2004, 22).

3. Syfte och frågeställningar

3.1 Syfte

Meningen med detta arbete är att ta reda på hur viktig leken är för idrottsläraren när det gäller att utveckla barnens sociala och emotionella kompetens under idrottslektionerna.

Syftet är också ta reda på vad idrottslärare anser att barn kan utveckla för sociala egenskaper genom lek och andra former av fysisk aktivitet, samt hur motoriken kan påverka till att utveckla detta.

3.2 Frågeställningar

Vad betyder leken för idrottsläraren?

Vilka egenskaper anser idrottsläraren att barn kan utveckla genom lek?

Är motoriken en viktig del av denna sociala utveckling?

4. Metod & urval

4.1 Metod

En kvalitativ forskningsmetod användes för detta arbete. Kvalitativ intervju som form kännetecknas av att ställa enkla och raka frågor, för att sedan få tillbaka innehållsrika svar

(Trost 2005). Fyra pedagoger blev intervjuade. Dessa intervjuer skedde öga mot öga. Intervjuerna spelades in med hjälp av en bandspelare för att kunna få en bättre informationsinsamling. I analysfasen skulle det vara en större fördel att ha en ordagrann återgivning av intervjun utan den filtrering som anteckningar och minne ger. Genom att göra en inspelning möjliggjordes det att skriva ut hela intervjun i text, en så kallad transkribering. (Bjørndal, 2005).

4.2 Urval

Dessa fyra lärarna valdes eftersom de är idrottslärare och har insikt i hur leken kan påverka och utveckla barnens sociala egenskaper. Ett s.k. bekvämlighetsurval tillämpades (Cohen, Mannion & Morrison, 2007) i urvalet då jag hade kännedom om dessa personer sedan tidigare. Jag valde mina intervjupersoner för att de kan förväntas omfattade ett koncentrat av kunskap avseende på det forskningsproblem och den frågeställning som avses (Esaiasson 2003). Två av dem är lite äldre pedagoger som gått den tidigare utbildningen till att bli idrottslärare som på den tiden endast var på två år. Dessa lärare jobbar på min VFU skola och jag kände till dessa sedan tidigare. De resterande två idrottslärare är nyutbildade i den längre utbildningen och har inte arbetat som idrottslärare särskilt länge. Det är intressant att se om dessa lärares synsätt är annorlunda på grund av deras olika långa utbildning.

4.3 Etiska aspekter

Jag utgick även utifrån de etiska forskningsprinciperna när lärarna intervjuades och använde mig av de fyra huvudkraven. Lärarna fick reda på forskningens syfte utifrån informationskravet när jag ringde och förklarade för dem hur det skulle gå till. Deltagarna fick bestämma över sitt eget deltagande utifrån samtyckeskravet eftersom dem själva fick avgöra om de ville vara med och delta eller inte (Vetenskapsrådet 2002).

Alla personlig information om dessa lärare som blev intervjuade finns inte med, eftersom ingen obehörig ska få ta del av deras personuppgifter utifrån konfidentialitetskravet. Denna information är, utifrån nyttjandekravet, endast till för forskningsändamål och kommer inte användas till annat än detta arbete (Vetenskapsrådet 2002).

5. Genomförande

Två av dessa lärare jobbar på min VFU-skola. Ett samtal ringdes till båda och en tid bokades för intervju. Dessa två var de lite äldre lärarna, medan de två andra är mina vänner. Samma sak gjordes med dem. En tid bokades så att vi kunde träffas. Lärarna i min VFU-skola intervjuades i idrottssalen på skolan. Där har de båda var sitt rum som de använder när de inte har lektioner. De båda blev intervjuade i deras respektive rum. De fick besvara frågorna som ställdes, samtidigt som intervjun spelades in.

Frågorna var semistrukturerade eftersom den intervjuade skulle förhålla sig till ämnet, men ändå besvara frågan ur sin egen synpunkt, samt utveckla sina svar eftersom svarsmöjligheterna var öppna (Trost 2005). Intervjufrågorna var strukturerade på det sättet att respondenten skulle kunna ge djupgående svar, samt en chans till att kunna utveckla svaren (Trost 2005).

Ett mail hade skickats iväg innan till alla fyra lärare med frågorna de skulle få besvara och förklarade syftet med intervjun. Detta sätt var enklast eftersom då kunde en dialog föras och svaren blev inte framtvungade utan de kom naturligt. Sedan ges det en bättre och ordagrann återgivning av intervjun med en bandspelare (Bjørndal, 2005). Dem andra två som var mina vänner fick jag åka hem till och intervju. Båda intervjuades var för sig och intervjuerna spelades in.

5.1 Databearbetning

Efter att ha lyssnat igenom intervjuerna, skedde det en transkribering av intervjuerna av mig själv. Därefter letade jag efter likheter och olikheter bland respondenternas svar. Jag letade efter liknande tankar som sedan kunde kopplas till litteraturen och jämföras med det teoretiska perspektivet. Dem svar som liknade varandra och hörde ihop hamnade i samma kategori. Det som bedömdes vara relevant i sammanställningen redovisades i resultatdelen. I arbetet har det dessutom noterats samband mellan lärarnas svar och det teoretiska perspektivet.

5.2 Tillförlitlighet

Den kvalitativa metoden var det bästa alternativet för min forskning eftersom den metoden ger mer personliga och ingående svar. Genom en kvantitativ metod ges det inte lika djupa

svar. Det var en bra metod, bättre än dem övriga med tanke på forskningens syfte eftersom avsikten med frågeställningarna var att förstå eller hitta mönster (Trost 2005).

Genom intervjuerna fick jag chansen att få mer utvecklade svar, som i sin tur kunde ge mig mer förståelse och djup i min undersökning (Trost 2005).

Lärarnas personliga åsikter var det som skulle eftersträvas och det fick jag tack vare denna metod, genom att jag kunde sitta ner och intervjua dem, samt ställa följdfrågor. På det sättet gavs det mer ingående svar. Eftersom lärarna är examinerade stärks också trovärdigheten. Tack vare intervjuerna gavs mer djupgående svar. Eftersom jag själv var deltagande under intervjuerna stärks trovärdigheten av den anledningen att får olika intryck av den intervjuade genom bland annat dennes tonfall, kroppsrörelse och gester (Trost 2005).

6. Resultat

Jag ställde frågor som dessa fyra lärare fick svara på. Lärarna kommer från olika långa utbildningar. De jobbar dessutom på olika områden där skolorna är annorlunda och skiljer sig från varandra. Skillnaderna kan vara till exempel olika profiler, etnicitet på eleverna, storlek och liknande. Två av dem som är lite äldre jobbar på samma skola, där även jag praktiserar. Denna skola har goda resurser och har ca 450 elever. De andra två jobbar på två olika skolor. Där den ena jobbar på en skola med lite fler invandrare. På den skolan har dem också ca 450 elever. Den sista jobbar på en skola som är ganska stor. Den skolan har ca 900 elever. Dessa fyra lärare undervisar grundskolans lägre åldrar från förskolan upp till årkurs fem.

Vad betyder lek för dig?

Alla fyra lärare höll med om att leken är en viktig aspekt i barnens liv. Lek handlar om glädje och att få bland annat rörelseglädje. De ansåg att genom lek får man använda sig av sin fantasi och på det sättet komma till en annan värld. Alla fyra lärare tyckte att lek var något man kunde göra i alla åldrar. Leken är vad som genomsyrar deras idrottslektioner.

”Lek handlar om att känna glädje, samt rörelseglädje tillsammans med andra. Det är genom leken man utvecklas socialt och motoriskt”.

Vad innebär lek som pedagogiskt redskap för dig?

De fyra lärarna ansåg att leken är ett bra sätt att gå tillväga för att barn ska utvecklas både socialt, emotionellt och även motorisk. Det går att använda leken på olika sätt för inläring, både grovmotoriskt och socialt. Lärarna anser att leken är ett bra sätt att skapa en harmoni i gruppen (klassen). Leken är ett verktyg för att skapa den behagliga miljön där barnen kan lita på varandra och känna rörelseglädje tillsammans. Barnen lär sig att våga tro på sig själva och försöka ge sig på utmaningar.

"Jag kan använda mig av tankar som bygger leken i en mer styrd pedagogisk lek. Att leka in kondition ex intervallträning genom att leka "Brevbäraren och stämpelmannen" eller teknikträning, ex skott i basket genom att leka/spela basketfia".

På vilket sätt kan barn utveckla sociala egenskaper genom lek?

Sammanfattningsvis tyckte alla fyra lärarna likadant på denna fråga. De ansåg att det är som det står i böckerna. Barn utvecklas socialt genom lek. Barn lär sig att samspela med andra i samarbetslekar. På detta sätt upplever dem och får erfarenheter tillsammans. De lär sig av varandra genom att ta efter varandra. Barnen kan utveckla en egen identitet genom leken. Barnet får bekräftelse genom leken av andra på sig själv och det han/hon gör. En lärare nämnde även de tre sociala lekreglerna som är ömsesidighet, samförstånd och turtagande.

"Barn utvecklar empati genom att samspela med andra. I leken får barnet bekräftelse av andra på sig själv och det han/hon gör. De lär sig även dem tre sociala lekreglerna som är ömsesidighet, samförstånd och turtagande som är en bra grund till att utvecklas socialt".

Vilka kunskaper får barn genom leken?

De två äldre lärarna pratade här mycket om motoriska kunskaper. Då menade de grundmotoriken. Motoriska egenskaper som till exempel hoppa, kasta, fånga. De nämnde lite sociala egenskaper som att barn lär sig samarbeta genom lek.

De två lite yngre, samt nyutbildade lärarna förespråkade också motoriken. Däremot nämnde dem att barn utvecklar sociala kunskaper samt livserfarenheter genom leken. De menade att

barn får kunskaper om livet genom att få prova på olika roller. Även att barn kan få kunskaper om sig själva med utgångspunkt i bekräftelser från andra.

"Barnen får tillgång till ett inre språk, skapa egna bilder. Kunskaper om livet genom att prova på olika roller. Kunskaper om sig själv utifrån bekräftelse av andra. Sociala koder genom socialt samspel, stimulera fantasi och kreativitet. Empati genom turtagning, samförstånd och ömsesidighet".

På vilket sätt tar barnen till sig denna kunskap?

De fyra lärarna svarade ganska lika på denna fråga. Alla fyra ansåg att barn lär sig av läraren. Men även av att se vad andra gör och få reflektera kring det. Lärarna ansåg att det är det som är grunden till att ta in denna kunskap. De ansåg dessutom att barnen tar till sig denna kunskap genom praktiska övningar och på det sättet bygger på erfarenheter och lär sig. De lär sig genom att uppleva.

"Kunskapen läggs till som nya erfarenheter i barnets "erfarenhetsbank" och en ny bank utvecklas och byggs på då nya erfarenheter utvecklas hos barnet".

Är motoriken en viktig del av utvecklingen, i så fall varför?

Alla fyra lärare var överens om att motoriken är en mycket viktig del. De två lärarna med äldre utbildning ansåg att genom att utvecklas grundmotoriskt, kan man även utvecklas finmotoriskt. På det sättet kan barnen bli bättre i skolan och få tillgång bättre skriv och läsinlärning.

De två yngre lärarna svarade samma sak om det motoriska och finmotoriska. Däremot nämnde de båda att om barnet har en god kroppsmedvetenhet och har kontroll på sin kropp tror de att barnet troligtvis vågar kliva in i de flesta lekar utan att vara rädd för att det blir fel och att barnet misslyckas på ett eller annat sätt. Motoriken är grunden till den sociala utvecklingen. Genom att ha god motorik, kan barn delta i leken och känna sig trygga. På det sättet kan de skapa tillit gentemot andra på grund av att de är säkra i sina rörelser och inte rädda för att göra fel.

”En god motorik ger barnet större möjligheter till att kunna leka med andra. Barnet känner trygghet både inifrån och utifrån mot omvärlden då barnet behärskar sin motorik och vågar testa och anta utmaningar utan att behöva vara orolig för att det blir fel”.

7. Analys av resultat

När första frågan om vad lek betyder för dem ställdes, svarade lärarna ganska så lika på den frågan. Det är nog eftersom idrotten och leken genomsyrar deras dagliga arbete. Leken är något de använder sig av nästan hela tiden. Därför är den viktig för dem ur lärande aspekter, speciellt för barn i de yngre skolåldrarna.

Lärarna jag intervjuade ansåg att leken är viktig del av utvecklingen och att det är ett jättebra sätt för inläring, där den kan användas på flera olika sätt för inläring. Lärarna i min studie framförde att barn lär sig olika saker genom lek. Återigen går det att anknyta Kolbs utvecklingsteori att leken är en viktig del av utvecklingen och ett bra sätt för inläring. Kolb påpekar att leken är ett bra sätt att skapa harmoni i en grupp. Om barnet upplever en god harmoni tillsammans med andra, lär det sig att lita på sina medmänniskor.

Upplevelsebaserade undervisningsprogram värderar omtänksamhet, kommunikation, respekt för sig själv och andra, samt ansvarstagande. Det innebär att de som medverkar, skapar ett klimat där de håller sig själv och andra ansvariga för sina handlingar.

Omtänksamhet betyder att man lägger märke till sin egen och andras emotionella, själsliga och fysiska välbefinnande (Furmark 2004, s 24). Lärarna menade att barn kan tack vara denna upplevelse att befinna sig i en behaglig miljö, lära sig att tro på sig själv och anta nya utmaningar.

Lärarna ansåg att barnen utvecklar sociala egenskaper genom lek. Genom att leka samarbetslekar lär sig barnet att samspela med andra. De får uppleva situationer och samla erfarenheter tillsammans. Där kommer Kolbs utvecklingsteori in i bilden. Kolb menar att barnen får uppleva olika situationer. Det är genom lekar barn lär sig att ta efter vad andra barn gör. De får uppleva hur andra barn gör under olika uppgifter och lekar och lär sig av dem. Detta går att relatera till vad lärarna i min studie menade. De menade att i leken får barnet bekräftelse från andra på vad det gör. Barnet kan dessutom utveckla en empati gentemot andra tack vare leken. De får uppleva saker tillsammans och får känna på hur det är att samarbeta. Det är ett sätt att lära sig att känna empati gentemot andra. Det barnet får

uppleva påverkar deras sinnen som till exempel det kroppsliga eller deras känslor. Inläring är inte bara processer som äger rum i hjärnan, utan i hela kroppen. De mänskliga kvaliteter som associeras med själen kan aldrig existera avskilt från kroppen (Furmark 2004, s 41).

Barnen samlar dessutom på sig kunskap genom att lösa problem och utveckla värderingar.

Lärarna jag intervjuade nämnde att barnen lär sig samarbeta genom lek. Det är en social egenskap som utvecklas. De äldre lärarna pratade mycket om att motoriken utvecklas, att det är en kunskap som de utvecklar. Genom att jämföra med Kolb teori, menade han att motoriken utvecklas genom att man övar. Övning ger färdighet. Då kan inte kunskap ses som något skilt från det motoriska (Furmark 2004, s 21). Det går att relatera till vad lärarna i min studie framförde. De ansåg att barnet utvecklar motoriken under visa övningar och lekar. Om ett barn har tränat längdhopp till exempel under ett tag. Vet den hur den ska hoppa genom erfarenheten den har samlat på sig. Det upplevelsebaserade lärandets filosofi bygger på antagandet att idéer formas och omformas genom erfarenheter. Kunskaper byggs genom erfarenheter och upplevelser (Furmark 2004, s 11).

De yngre lärarna, som gått en längre utbildning, nämnde även de sociala egenskaper som bland annat samarbeta, men även kommunikation och ömsesidighet. De nämnde dessutom att barns lekar kan bidra med livserfarenhet till barnen. Till exempel att de lär sig vara snälla mot andra och hjälpa dem om de behövs, även tillit till andra. Återigen passar Kolbs utvecklingsteori in i denna punk. Kolbs teori hänvisar att lärprocessen är bäst i en miljö där det finns en lustfylld spänning. En pedagog styr barnet mot att utveckla dessa sociala egenskaper. Barnens reflektioner kring upplevelserna och pedagogens observation utgör grunden för barnets utveckling. Barnet lär sig att lita på andra tack vara upplevelsen från samarbetslekar med andra. Det var precis som lärarna i min studie menade. Läraren styr barnet med hjälp av styrda lekar för att utveckla dessa sociala egenskaper. Kolb kallar detta upplevelsebaserade lärande "experiential" för att betona det centrala begreppet "experience" (erfarenhet). Denna skiljer sig från andra på grund av att det upplevelsebaserade lärandets grund ligger i att främst betona och ta hänsyn till personliga erfarenheter och upplevelser (Furmark 2004, s 10). Barnet lär sig sina möjligheter och hur långt den klarar av. Lärarna i min studie menade att upplevelsen av att leka med andra barn bidrar till att de lättare kan skapa en interaktion med andra barn eftersom de får ta del av olika sorters kommunikation.

Barnet tar in denna kunskap på olika sätt. Det vanligaste sättet är att barn reflekterar kring vad andra gör. På frågan om hur barn tar sig an denna kunskap kan det kopplas till Kolbs utvecklingsteori. Lärarna i min studie nämnde att barn tar sig an denna kunskap genom praktiska övningar. Kolb menar att i dessa övningar läggs fokus på barnets upplevelse. Däremot är det upp till läraren att skapa denna sociala miljö. Läraren skapar övningar som styr barnet mot en personlig upplevelse som ska stärka och utveckla barnets sociala kompetens. Till exempel i basket. Barnet lär sig att det måste passa andra för att komma fram till mål. På det sättet lär det sig att samarbeta med andra. Läraren styr barnet mot ett gemensamt mål tillsammans med de andra barnen. I detta fall kan det vara till exempel samarbeta genom basket. Lärarens uppgift är att skapa och forma denna fysiska och sociala lärmiljö där eleverna kan utveckla sig själva, men även samhörighet och kompetens (Furmark 2004, s 27).

Alla lärarna ansåg att motoriken var en viktig del av barnets utveckling. De äldre lärarna nämnde inget om att motoriken är viktig för den sociala utvecklingen. De nämnde att genom grundmotorik, kan man utveckla finmotoriken och på det sättet kan barnet lära sig skriva och läsa bättre.

De yngre lärarna nämnde motoriken, men menade att med god motorik får barnet en större möjlighet att integrera sig med andra barn i lekar. Om ett barn upplever att den har god kontroll på sin kropp kan den vara med i de flesta lekar med andra och känna sig trygg. Det går att relatera till Kolbs teori. Kolb menar att om ett barn upplever att den har god kontroll på sin kropp, lär barnet sig att lita på sin kropp i olika situationer tillsammans med andra (Furmark 2004, s 24). Det går att jämföra med vad lärarna i min studie förklarade. De berättade att genom att ha god motorik kan barnet vara med i olika lekar och känna sig trygg utan att vara rädd för att misslyckas. Tack vare denna upplevelse, att det har en god kroppsmedvetenhet, lär sig barnet bland annat att samarbeta, lita på andra och empati. Motoriken är grunden för den sociala utvecklingen. Den motoriska förmågan påverkar hela utvecklingen, och en försening eller ett funktionshinder av något slag påverkar barnets hela situation. Ett barn som är sent på att lära sig gå, som är fumligt och klunsigt eller som talar sluddrigt och svårbegripligt långt upp i åldrarna riskerar att få problem (Wikare 2002 s 20).

8. Diskussion

Arbetet visar att leken betyder väldigt mycket för idrottsläraren. Lek handlar om glädje och att få bland annat rörelseglädje. Det är ett sätt för lärarna att kunna skapa en bra harmoni i gruppen och vägleda barnen till att utveckla dessa sociala egenskaper. Det är bra att idrottslärarna värderar leken väldigt högt och ser olika möjligheter att utnyttja den. Leken är trots allt vad som genomsyrar deras idrottslektioner. Lärarna använder sig också av leken som metod för lärande (Nilsson 2012).

Lärarna jag intervjuade tyckte ganska lika. De ansåg alla att leken är viktig för barnen och deras utveckling. Leken var ett viktigt redskap som de använde sig av under sina lektioner. De tyckte även att motoriska färdigheter är viktigt för att barnen skall kunna leka. Barnen kan lära sig olika kunskaper beroende på vilka lekar. Lärarna menade att genom att leka samarbetslekar lär sig barnen att samarbeta med andra. Detta var precis vad Kolb menade också. Han ansåg att barn lär sig genom att uppleva saker tillsammans med andra.

När jag jämför mitt arbete med ett tidigare forskningsarbete som hade ett liknande syfte, kunde jag se likheter med de svar jag fick på resultatet och arbetets resultat. Lärarna vi intervjuade svarade ganska lika på vad lek innebär för dem. Även vad leken betyder som redskap för dem. Det som var intressant var att de ansåg samma sak som pedagogerna jag intervjuade om vad barn kan utveckla för sociala egenskaper genom lek. De nämnde att barnen lär sig visa hänsyn och respekt. Det är en del av det sociala samspelet de lär sig när de leker.

Genom att de lär sig visa hänsyn och respektera varandra så kan barnen leka tillsammans utan att något annat barn hamnar utanför. Leken ger erfarenheter tillsammans med andra barn på många olika plan. Detta lämnar utrymme för att utveckla en social trygghet när det gäller att bemöta nya situationer. De barn som är osäkra i sin kropp har svårare att känna tillit till andra. Medan de barn som är trygga i sin kropp lättare kan känna tillit för andra i de flesta situationer (Grindberg & Jagtoien 2000, s 62). Lärarna i min studie berättade att barnet lär sig att lita på sina kamrater och lärare tack vare det sociala samspelet som uppstod på grund av leken. Om barnet har lärt sig att visa varandra hänsyn och respekt lämnar det utrymme för tillit. Resultatet av det blir att barnen lär sig hur man uppför sig i en grupp.

Om jag jämför mina intervjuer med varandra var det intressant att se hur de yngre lärarnas svar skiljde sig från de äldres. De äldre berättade ingenting om den sociala biten. De nämnde däremot en stor del om det motoriska. De kanske svarade så på grund av att dem inte tänkte på det, eller att det under deras utbildning inte framgick lika tydligt att sociala egenskaper är något man bör eftersträva att utveckla hos barn.

De nämnde att genom grundmotorik, kan man utveckla finmotoriken och på det sättet kan barnet lära sig skriva och läsa bättre. Detta svar kan bero på att de efter 20 år i yrket inte tänkte på att nämna hur motoriken påverkar det sociala samspelet.

Svaret kan som jag nämnde tidigare, bero på att dessa lärare är nyutbildade och gått en länge utbildning. Det kan vara en anledning till att de är lite mer insatta i barns sociala utveckling. En annan orsak kan vara att eftersom de är nyutbildade, är kunskapen färskt i deras huvud.

Det finns en faktor som påverkar barnet mycket i lekens värld när det gäller att leka med andra. Det är motoriken för om ett barn behärskar grundmotoriska rörelser, har det en större möjlighet att kunna interagera sig med andra barn och leka med andra än vad ett barn som inte har dessa motoriska egenskaper har. Genom att kunna behärska dessa rörelser, kommer det att utöka barnets möjligheter att uttrycka känslor och leva ut sina rörelsebehov (Grindberg & Jagtoien 2000, s 83). Lärarna jag intervjuade förklarade att barn som inte behärskar dessa grundmotoriska rörelser kan få det mycket svårt när det gäller att leka, men framförallt när det gäller att etablera social kontakt med andra människor.

Det är därför idrottslärarna har en viktig uppgift. Det är att förbereda barnen de undervisar för framtiden. Ett barn som inte besitter egenskapen att leka, kommer ha det svårt att få vänner. Vilket kan leda till en tuff uppväxt. Däremot om idrottsläraren gör sitt jobb och ser till att barnen lär sig dessa grundläggande motoriska färdigheter, är chansen att uppväxten blir bra mycket större. Barnet har då lättare att etablera kontakt med andra och kan få nya vänner. Det märks när lärarna i min studie berättar att leken är otroligt viktig för barnens utveckling. Lärarna tycker att leken är ett bra redskap för dem att lära eleverna dessa olika kunskaper. Det gör dem genom att ha kul och känna sig trygga. Lärarna från tidigare forskning höll med dem lärare jag intervjuade om att leken är viktig för barnets sociala och emotionella utveckling (Jovanovic & Ångerud, 2011).

Som lärarna jag intervjuade sa, lär sig barn genom att uppleva saker tillsammans. Leken är viktig för den sociala kompetensen. De lär sig utav varandra precis som pedagogerna sa. Barnet använder den kunskap och erfarenhet det har om medmänniskor genom leken. Allting sker genom upplevelse. Därför passar Kolbs teori bra in på hur pedagoger använder leken för inläring. Genom gemenskap i lek får barnet andra erfarenheter av andra barns reaktioner. Samspel, medkänsla och avvisande är det barn får uppleva tillsammans med individer som är på samma nivå som det själv. Ju fler fysiska erfarenheter ett barn har och ju större kroppsmedvetenhet det har samlat på sig, desto fler verktyg har det att använda när det gäller alla typer av lek (Grindberg & Jagtoien 2000, s 83-84). Därför är leken ett viktigt redskap för att förbereda och hjälpa barnen inför framtiden. Det är framför allt på idrottslektionerna barnens sociala, emotionella och motoriska utveckling ska utvecklas och stimuleras.

Som lärarna i min studie påpekade är leken en viktig del av barnens utveckling. Även Kolb har sagt att barn utvecklas genom leken. Flera pedagoger innan har även framfört samma sak. Dessa pedagoger menade att leken är en central del i barnens utveckling av social, emotionell, motorisk och intellektuell utveckling (Welén 2003).

Slutsatsen blir att lärarna anser att leken betyder väldigt mycket för barnens inläring. Lärarna anser att genom leken kan man skapa en trygghet i gruppen. De anser att barn kan utveckla flera olika sociala egenskaper genom lek som till exempel empati, samarbetsförmåga, ömsesidighet, samförstånd och turtagande. Eleverna kan även utveckla livserfarenheter genom leken. Däremot för att kunna vara med att leka, behöver eleverna kunna utföra grundmotoriska rörelser. Ett barn som inte behärskar grundmotoriken, får det svårt att kunna delta i lek med andra och få vänner. Ett barn som behärskar dessa grundmotoriska rörelser har goda möjligheter att kunna delta i lekar samt utveckla sociala relationer med andra.

8.1 Metoddiskussion

Det går att utföra denna forskning på andra sätt. Mitt val var Kvalitativ metod i form av intervjuer ansåg jag passade bäst för mitt arbete. Jag fick bra en bra informationssamling tack vare mitt val av metod. Genom kvalitativ metod fick jag en djupare bild och personliga åsikter ifrån vad idrottslärarna tycker (Trost 2005).

Jag skulle kunnat intervjua flera lärare men ansåg att det räckte med fyra eftersom jag trodde det hade blivit för mycket att sammanställa eftersom jag är en nybörjare när det gäller ett sådant här arbete. Nu vet jag till nästa gång att jag skulle kunna intervjua flera personer. Uppsatsen skulle kunna utföras genom en kvantitativ metod, till exempel genom att göra en enkätstudie. Då känns det som att man inte skulle få en lika ingående informationsinsamling som med intervjuer.

Genom den kvalitativa metoden gavs möjligheten till att kunna ställa följdfrågor. Utförande av bara enkäterna skulle inte gett mig möjligheten till att få reda på varför lärarna svarade som de gjorde eller möjlighet till att ställa några följdfrågor till respondenten (Trost 2005).

Därför tror jag inte att de andra metoderna hade passat mitt arbete. Kvalitativ metod var bäst lämpad eftersom det var den metod som kunde bidra med att jag fick ut den tydligheten samt information jag behöver. Genom de kvalitativa intervjuerna fick jag möjligheten till mer utvecklade svar, som i sin tur gav mig mer insikt och ett bredare perspektiv i min undersökning (Trost 2005).

8.2 Fortsatt forskning

I denna forskning kan man endast se ur fyra olika lärares perspektiv. En fortsatt forskning skulle kunna göras med intervjuer från flera lärare. Sedan skulle det även vara intressant om barnen blir intervjuade för att höra vad dem tycker och tänker.

Källor:

- Andréasson, Malin & Skändlagård, Madelene (2010). *Lekens betydelse för lärandet i grundskolans tidigare år*. Examensarbete inom lärarprogrammet. Göteborgs universitet, Göteborg.
- Berg, Lars-Erik *Bättre än smäll på käften än ingenting alls*. Pedagogiska Magasinet 3/09.
- Bjørndal, C.R.P (2005). *Det värderande ögat: observation, utvärdering och utveckling i undervisning och handledning*. Stockholm: Liber
- Cohen, Louis & Manion, Lawrence & Morrison, Keith (2007): *Research methods in education*. New York: Routhledge
- Esaiasson, P (2003). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts juridik
- Forsknings etiska principer (2002). Vetenskapsrådet. Elanders Gotab.
- Furmark, Sven-Gunnar (2004). *Upplevelsebaserat lärande*.
- Grindberg, Tora & Langlo Jagtoien, Greta (2000). *Barn i rörelse*. Studentlitteratur: Lund.
- Johansson, Eva & Pramling Samuelsson, Ingrid (2006). *Lek och läroplan – Mötet mellan barn och lärare i förskola och skola*. Göteborgs Universitet. Göteborg
- Jovanovic, Karoline & Ångerud, Carina (2011). *Leken, ett komplement för att få med så många som möjligt*. Examensarbete inom lärarutbildningen. Mälardalens högskola. Västerås
- Olofsson, Birgitta Knutsdotter (2008). *I lekens värld*. Stockholm. Liber
- Nilsson, Jessica (2012). *Den fria leken - ett sätt att lära*. <http://forskolelivet.se/barn/den-fria-leken-%E2%80%93-ett-s%C3%A4tt-att-l%C3%A4ra>
- Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Welén, Therese (2003). *Kunskap kräver lek*. Lenanders Grafiska. Kalmar
- Wikare, Ulla & Berge, Birgit & Watsi, Christina (2002). *Förskola, skola, fritidshem*. Liber

Bilaga 1 - Litteratursökning

Syfte och frågeställningar:

Meningen med detta arbete är att ta reda på hur viktig leken är för idrottsläraren. Syftet är också ta reda på vad idrottslärare anser att barn kan utveckla för sociala egenskaper genom lek och andra former av fysisk aktivitet, samt hur motoriken kan påverka och bidra till att utveckla barnens sociala och emotionella utveckling

Vad betyder leken för idrottsläraren?

Vad anser idrottsläraren att barn kan utveckla för egenskaper genom lek?

Är motoriken en viktig del av denna sociala utveckling?

Vilka sökord har du använt?

Lärares synsätt, Lärares synsätt på idrotten, Idrottslärarens syn på elevers utveckling i idrott och hälsa, Vilka sociala egenskaper anser läraren att barn kan utveckla genom lek.

Var har du sökt?

Google Scholar.

Sökningar som gav relevant resultat

Lärares synsätt på elevers utveckling i idrott och hälsa
Vilka sociala egenskaper anser läraren att barn kan utveckla genom lek
Lärares syn på lek
Pedagogens syn på lek

Kommentarer

På Google scholar kunde man hitta information inom området. Däremot var det svårt att hitta information ur en lärares perspektiv. Mycket av litteraturen har jag fått från tidigare kurser vi haft i till exempel motorik och hälsa.

Bilaga 2 - Intervjufrågor

1. Vad betyder lek för dig?
2. På vilket sätt kan barn utveckla sociala egenskaper genom lek?
3. Vilka kunskaper får barn genom leken?
4. På vilket sätt tar barnen till sig denna kunskap?
5. Är motoriken en viktig del av utvecklingen, i så fall varför?
6. Vad innebär lek som pedagogiskt redskap för dig?